

ISSN 2786-6734 (Print)
ISSN 2786-6742 (Online)

Закарпатський угорський інститут імені Ф. Ракоці ІІ

Acta Academiae Beregsasiensis. Economics

Науковий журнал

Випуск 4

Берегове 2023

"Acta Academiae Beregsasiensis. Economics" засновано у листопаді 2021 р. та видається за рішенням Вченої ради Закарпатського угорського інституту імені Ф.Ракоці ІІ.

Науковий журнал виходить два рази на рік.

Видання включено до «Переліку наукових фахових видань України, в яких можуть публікуватися результати дисертаційних робіт на здобуття наукових ступенів доктора і кандидата наук» Категорії «Б», наказом Міністерства освіти і науки України № 768 від 20.06.2023 р.

Рекомендовано до друку Вченою радою Закарпатського угорського інституту імені Ф.Ракоці ІІ (протокол №12 від 20.12.2023 р.)

Редакційна колегія:

Головний редактор – *Бачо Роберт*, д.е.н., професор, завідувач кафедри обліку і аудиту, ЗУІ імені Ф. Ракоці ІІ, Україна;

Перший заступник головного редактора – *Пойда-Носик Ніна*, д.е.н., професор, професор кафедри обліку і аудиту, ЗУІ імені Ф. Ракоці ІІ, Україна;

Заступник головного редактора, відповідальний редактор – *Макарович Вікторія*, к.е.н., доцент, доцент кафедри обліку і аудиту, ЗУІ імені Ф. Ракоці ІІ, Україна;

Заступник головного редактора, відповідальний секретар – *Лоскоріх Габрієлла*, доктор філософії з обліку і оподаткування, заступник завідувача кафедри обліку і аудиту, ЗУІ імені Ф. Ракоці ІІ, Україна.

Члени редакційної колегії:

Орлов Ігор – д.е.н., професор, академік Академії економічних наук України, ЗУІ імені Ф. Ракоці ІІ, Україна;

Внукова Наталія – д.е.н., проф., заслужений економіст України, професор кафедри митної справи та фінансових послуг, Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця, Україна;

Коваленко Юлія – д.е.н, проф, завідувач кафедри фінансових ринків та технологій, Державний податковий університет, Україна; *Бондарук Таїсія* – д.е.н, проф, заслужений економіст України, завідувач кафедри фінансів, банківської справи та страхування, Національна академія статистики, обліку та аудиту, Україна;

Завербний Андрій – д.е.н, проф., професор кафедри зовнішньоекономічної та митної діяльності Національного університету «Львівська політехніка», Україна; *Вдовенко Наталія* – д.е.н., проф., завідувач кафедри глобальної економіки, Національний університет біоресурсів і природокористування України, Україна;

Новіченко Людмила – к.е.н, доц., доцент кафедри обліку, аудиту та оподаткування, Національна академія статистики, обліку та аудиту, Україна; *Живко Зінаїда* – д.е.н, проф., ректор Академії економіки і педагогіки, Чеська Республіка; *Феньвеш Вероніка* – габлітований доктор наук з галузі економіки, проф., Дебреценський університет, Угорщина; *Махова Рената* – габлітований доктор наук з галузі економіки, доц., проректор, Університет Й. Шельє, Словацька Республіка; *Ілеш Балінт Чобо* – к.е.н, проф., Університет Яноша Наймана, Угорщина; *Дунай Анна* – доктор філософії з галузі економіки, проф., Університет Яноша Наймана, Угорщина; *Петі Мартон* – доктор наук з галузі економіки, віце-президент, Національний інститут стратегічних досліджень Угорщини, доцент кафедри соціально-економічної географії та планування міста, Університет Корвінус, Угорщина; *Сас Левенте* – доктор наук з галузі економіки, проф., заступник декана факультету Економіки та бізнес-адміністрування, Клужький університет імені Бабеша-Бойяї, Румунія.

УДК 330

A19

Acta Academiae Beregsasiensis. Economics : наук. журн. / редкол. : Р. Бачо, Н. Пойда-Носик, В. Макарович; Закарпат. угор. ін-т імені Ф. Ракоці ІІ. Берегове, 2023. Вип. 4. (2023). 694 с. Текст укр., англ., угор.

Науковий журнал „Acta Academiae Beregsasiensis. Economics” розрахований на науковців, докторантів, аспірантів, практиків та широкого кола читачів, які цікавляться проблематикою в галузі економічних наук. Статті публікуються на умовах міжнародної ліцензії [Creative Commons Attribution 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/).

Публікація видання здійснюється за сприяння Інституту Стратегічних Досліджень Угорщини.

Свідоцтво про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації

Серія КВ №25089-15029Р від 08.11.2021 р.

Засновник наукового журналу:

Закарпатський угорський інститут імені Ференца Ракоці ІІ.

Адреса: 90202 м. Берегове, пл. Кошута, буд.6.

Офіційний сайт наукового журналу:

<https://aab-economics.kmf.uz.ua/aabe>

NEMZETSTRATÉGIAI KUTATÓINTÉZET

ISSN 2786-6734 (Print)

ISSN 2786-6742 (Online)

© Закарпатський угорський інститут імені Ференца Ракоці ІІ, 2023

ISSN 2786-6734 (Print)
ISSN 2786-6742 (Online)

II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola

Acta Academiae Beregsasiensis. Economics

Tudományos folyóirat

4. szám

Beregszász 2023

Az "Acta Academiae Beregsasiensis. Economics" tudományos folyóirat 2021-ben lett alapítva, és a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola Tudományos Tanácsa határozata alapján jelenik meg.

A tudományos folyóirat évente kétszer jelenik meg.

A **Folyóirat** az Ukrán Oktatási és Tudományos Minisztérium 2023. június 20-án kelt 768. számú rendelete alapján **„B” kategóriájú folyóiratnak minősül**, melyben publikálhatóak az ukrainai fokozatszerzéshez szükséges tudományos eredmények.

Kiadáshoz ajánlotta a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola Tudományos Tanácsa
(2023. december 20-i 12. sz. jegyzőkönyv)

Szerkesztőbizottság:

Főszerkesztő – Prof. Dr. Bacsó Róbert, közgazdaságtudományok nagydoktora, professzor, Számvitel és Auditálás Tanszék vezetője, II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola, Ukrajna.

Általános főszerkesztő-helyettes – Prof. Dr. Pojda-Noszik Nina, közgazdaságtudományok nagydoktora, professzor, Számvitel és Auditálás Tanszék professzora, II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola, Ukrajna.

Főszerkesztő-helyettes, felelős szerkesztő – dr. Makarovics Viktória, közgazdaságtudomány kandidátusa, egyetemi docens, Számvitel és Auditálás Tanszék docense, II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola, Ukrajna.

Főszerkesztő-helyettes, felelős titkár – dr. Loszkorih Gabriella, PhD, tanszékvezető-helyettes, Számvitel és Auditálás Tanszék, II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola, Ukrajna.

Szerkesztőbizottság:

Prof. Dr. Orlov Igor – közgazdaságtudományok nagydoktora, professzor, az Ukrainai Közgazdaságtudományi Akadémia akadémikusa, II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola, Ukrajna; **Prof. Dr. Vnukova Natália** – közgazdaságtudományok nagydoktora, professzor, Ukrajna érdemesült közgazdásza, Vám és Pénzügyi Szolgáltatások Tanszék professzora, Szemen Kuznyec Harkovi Nemzeti Gazdaságtudományi Egyetem, Ukrajna; **Prof. Dr. Kovalenko Julia** – közgazdaságtudományok nagydoktora, professzor, Pénzügyi Piacok és Technológiák Tanszék vezetője, Állami Adóegyetem, Ukrajna; **Prof. Dr. Bondáruk Tajiszija** – közgazdaságtudományok nagydoktora, professzor, Ukrajna tiszteletbeli közgazdásza, Pénzügyek, Bank és Biztosítás Tanszék vezetője, Nemzeti Statisztikai, Számviteli és Auditálási Akadémia, Ukrajna; **Prof. Dr. Záverbuij András** – közgazdaságtudományok nagydoktora, professzor, Külgazdasági és Vámtevékenység Tanszék professzora, Lembergi Nemzeti Politechnikai Egyetem, Ukrajna; **Prof. Dr. Vdovenko Natália** – közgazdaságtudományok nagydoktora, professzor, Globális Közgazdaság Tanszék vezetője, Ukrajna Nemzeti Bioerőforrás- és Természetgazdálkodási Egyetem, Ukrajna; **dr. Novicsenko Ljudmila** – közgazdaságtudományok kandidátusa, egyetemi docens, Számvitel, Auditálás és Adózás Tanszék docense, Nemzeti Statisztikai, Számviteli és Auditálási Akadémia, Ukrajna; **Prof. Dr. Zsivko Zinaida** – közgazdaságtudományok nagydoktora, professzor, rektor, Közgazdasági és Pedagógiai Akadémia, Csehország; **Dr. habil. Fenyves Veronika** – PhD, egyetemi tanár, tanszékvezető, oktatási dékánhelyettes, Gazdaságtudományi Kar, Számviteli és Pénzügyi Intézet, Controlling Tanszék, Debreceni Egyetem, Magyarország; **Dr. habil. Ing. Machová Renáta** – PhD, rektorhelyettes, egyetemi docens, Selye János Egyetem, Szlovákia; **Prof. Dr. Illés Bálint Csaba** – PhD, egyetemi tanár, Neumann János Egyetem, Magyarország; **Prof. Dr. Dunai Anna** – PhD, egyetemi tanár, Neumann János Egyetem, Magyarország; **Dr. Péti Márton** – PhD, Nemzetstratégiai Kutatóintézet, elnökhelyettes; egyetemi docens, Gazdaságföldrajz és városfejlesztés tanszék, Budapesti Corvinus Egyetem, Magyarország; **Prof. Dr. Szász Levente** – PhD, egyetemi tanár, dékánhelyettes, Közgazdaság- és Gazdálkodástudományi Magyar Intézet, Babeş-Bolyai Tudományegyetem, Románia.

ETO 330

A19

Acta Academiae Beregsasiensis. Economics: tudományos folyóirat / szerk.: R. Bacsó, N. Pojda-Noszik, V. Makarovics. II. RFKMF. Beregszász, 2023. 4. szám (2023). 694 c.

Az „Acta Academiae Beregsasiensis. Economics” tudományos folyóiratban a doktoranduszok, posztgraduális hallgatók, kutatók és gyakorlati szakemberek tudományos kutatásait tesszük közzé. A tanulmányok [Creative Commons Attribution 4.0.](#) c. nemzetközi licence alapján jelennek meg

Az "Acta Academiae Beregsasiensis. Economics" megjelenésében együttműködő partner volt a Nemzetstratégiai Kutatóintézet.

*A nyomtatott tömegűjékoztatási eszközök állami nyilvántartásba vételéről szóló igazolás száma
KB 25089-15029P 2021. november 8.*

Tudományos folyóirat alapítója:

II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola

Cím: 90202, Beregszász, Kossuth tér 6.

A tudományos folyóirat hivatalos honlapja:

<https://aab-economics.kmf.uz.ua/aabe>

NEMZETSTRATÉGIAI KUTATÓINTÉZET

ISSN 2786-6734 (Print)

ISSN 2786-6742 (Online)

© II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola, 2023

ISSN 2786-6734 (Print)
ISSN 2786-6742 (Online)

**Ferenc Rakoczi II Transcarpathian Hungarian College
of Higher Education**

Acta Academiae Beregsasiensis. Economics

Scientific journal

Volume 4

Berehove 2023

„Acta Academiae Beregsasiensis. Economics” was founded in November, 2021 and is published by the decision of the Academic Council of the Ferenc Rakoczi II Transcarpathian Hungarian College of Higher Education.

The scientific journal is published twice a year.

The journal is included in Category "B" according to the "List of scientific professional editions of Ukraine, in which the results of dissertations for the degree of Doctor of Science and Ph.D. can be published", by order of the Ministry of Education and Science of Ukraine No. 768 dated 20.06.2023.

Recommended for publication by the Academic Council of the Ferenc Rakoczi II Transcarpathian Hungarian College of Higher Education (protocol No. 12 dated December 20, 2023)

Editorial board:

Editor-in-Chief – *Bacho Robert*, Doctor of Economics, Professor, Head of the Department of Accounting and Auditing, FR II THCHE, Ukraine;

First Deputy Editor-in-Chief – *Poyda-Nosyk Nina*, Doctor of Economics, Professor, Professor at the Department of Accounting and Auditing, FR II THCHE, Ukraine;

Deputy Editor-in-Chief, managing Editor – *Makarovykh Viktoriia*, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor, Associate Professor at the Department of Accounting and Auditing, FR II THCHE, Ukraine.

Deputy Editor-in-Chief, responsible secretary – *Gabriella Loskorikh*, Candidate of Economic Sciences, Deputy Head of the Accounting and Auditing Department, FR II THCHE, Ukraine

Editorial Board Members:

Ihor Orlov - Doctor of Economics, Professor, Academician of the Academy of Economic Sciences of Ukraine, FR II THCHE, Ukraine; *Nataliia Vnukova* – Doctor of Economics, Professor, Honored Economist of Ukraine, Professor at the Department of Customs Affairs and Financial Services, Symon Kuznets Kharkiv National University of Economics, Ukraine; *Yuliia Kovalenko* - Doctor of Economics, Professor, Head of the Department of Financial Markets and Technologies, State Tax University, Ukraine; *Taisiia Bondaruk* - Doctor of Economics, Professor, Head of the Department of Finance, Banking and Insurance, National Academy of Statistics, Accounting and Audit, Ukraine; *Andrij Zaverbnyj* - Doctor of Economics, Professor, Professor at the Department of Foreign Trade and Customs of the Lviv Polytechnic National University, Ukraine; *Natalia Vdovenko* - Doctor of Economics, Professor, Head of the Department of Global Economy, National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine, Ukraine; *Liudmyla Novichenko* – Candidate of Economic Sciences, Associate Professor, Associate Professor at the Department of Accounting, Auditing and Taxation, National Academy of Statistics, Accounting and Audit, Ukraine; *Zinaida Zhyvko*– Doctor of Economics, Professor, Rector, Academy of Economics and Pedagogy, Czech Republic; *Fenyves Veronika* - Habilitated Doctor of Sciences in Economics, Head of the Department of Controlling, University of Debrecen, Hungary; *Makhova Renata* - Habilitated Doctor of Sciences in Economics, Associate Professor, Vice-rector, J. Selye University, Slovak Republic; *Illés Bálint Csaba* – Candidate of Sciences in Economics, Professor, John von Neumann University, Hungary; *Dunay Anna* – Doctor Philosophy in Economics, Professor, John von Neumann University, Hungary; *Peti Marton* - Doctor Philosophy in Economics, vice-president, Research Institute for National Strategy, Hungary; associate professor, Department of Geography and Planning, Corvinus University of Budapest, Hungary; *Szász Levente* – Doctor of Management, Professor, Deputy Dean at the Faculty of Economics and Business Administration, Babeş-Bolyai University, Romania.

UDC 330

A19

Acta Academiae Beregsasiensis. Economics: scientific journal / editor. : R. Bacho, N. Poyda-Nosyk, V. Makarovykh. FR II THCHE. Berehove, 2023. Vol. 4. (2023) 694 p. Text Ukrainian, English, Hungarian.

Scientific journal „Acta Academiae Beregsasiensis. Economics” intended for scientists, doctoral students, post-graduate students, practitioners and a wide range of readers who are interested in issues in the field of economic sciences. Articles are published under the terms of the [Creative Commons Attribution 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/) International License.

Publication of the scientific journal "Acta Academiae Beregsasiensis. Economics" is carried out with the assistance of the Research Institute for National Strategy.

*State registration certificate of a printed mass media
Series KB No. 25089-15029P dated November 8, 2021.*

The founder of the scientific journal is

Ferenc Rakoczi II Transcarpathian Hungarian College of Higher Education.

Correspondence address: Kossuth sq.6, Berehove

The official website of the scientific journal:

<https://aab-economics.kmf.uz.ua/aabe>

NEMZETSTRATÉGIAI KUTATÓINTÉZET

ISSN 2786-6734 (Print)

ISSN 2786-6742 (Online)

© Ferenc Rakoczi II Transcarpathian Hungarian College of Higher Education, 2023

ЗМІСТ

РОЗДІЛ 1.

НАЦІОНАЛЬНА ТА РЕГІОНАЛЬНА ЕКОНОМІКА

Пойда-Носик Н., Бачо Р. Оцінка перспектив бізнесу в автомобільній промисловості України: національні та регіональні аспекти розвитку галузі	19
Атамас О. Інвестиційна привабливість регіонів України: проблематика, рекомендації, перспективи	29
Венгер В., Романовська Н., Шейко О. Кон'юнктурні особливості українського ринку круп	37
Шалаї К., Максим Дьєрдьє Надь Т. Аналіз економічної просторової структури: фокус на Великобританію	51
Кравченко О., Бадай А. Роль державного регулювання оплати праці	60
Кривенко Н. Оцінка міжнародної економічної інтеграції: методичні підходи з виділенням агропродовольчих ринків	70
Перевода Ю. Оцінка конкурентоспроможності господарств у виробництві продукції тваринництва через призму показників імпорту та експорту	80
Похиленко Н. Права інтелектуальної власності як стримуючий чинник інноваційної активності в сільському господарстві	92
Пушкар Т., Славута О. Сприйняття процесів цифровізації мешканцями як основа впровадження програм збалансованого розвитку міст	107
Самусевич Я., Теницька І., Рудиченко А. Оцінювання впливу екологічного контролю на забезпечення раціонального природокористування в Україні	118
Сидоренко Є. Проблеми цифрової трансформації територіальних громад та шляхи їх вирішення	134
Харченко Н. Деякі аспекти соціально-економічних детермінант здоров'я	144
Усата Н. Концептуальні основи циркулярної економіки в сільському господарстві	153
Шапуров О. Промислові інновації: інтернет речей, блокчейн, цифровий двійник	164
Шуба М., Шуба О. Світовий ринок легкових автомобілів: особливості та тенденції розвитку	178

РОЗДІЛ 2. ФІНАНСИ ТА БАНКІВСЬКА СПРАВА

Журавльова І. Фінансовий менеджмент в сучасному вимірі	188
Балінтова М. Вивчення зв'язку між зеленим банківським маркетингом і лояльністю до банку на прикладі словацьких клієнтів	205
Богріновцева Л., Бондарук О., Ключка О. Фінансова безпека страхового ринку: теоретичний аспект	216
Поті Б., Сока К., Потокі Л. Застосовність моделей прогнозування банкрутства в секторі роздрібної продовольчої продукції західної Угорщини	227
Даудова Г., Грінько А. Еволюція процесів цифровізації в діяльності фінансових органів місцевого самоврядування в Україні	240
Жиглей І., Лайчук С., Поліщук І. Бібліографічний аналіз публікацій щодо соціального інвестування за даними платформи Web of Science	253
Заїчко І. Особливості та основні напрями грошово-кредитної політики України в умовах воєнного стану	264
Орехова К., Головко О. Вибір організаційно-економічного механізму забезпечення фінансової безпеки газорозподільних підприємств	277
Татаринцева Ю., Юр'єва І., Назарова Т. Вплив розвитку соціальної відповідальності та сталого цифрового маркетингу на фінансову складову бізнес-процесів в умовах цифрової економіки	293
Шишкіна О. Вплив фінтех інновацій на глобальні валютні ринки	307
Ярошевич Н. Рівень фінансової децентралізації місцевих бюджетів в Україні	321

РОЗДІЛ 3. БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК І ОПОДАТКУВАННЯ

Варцаба В., Макарович В., Лоскоріх Г. Аналіз проблематики обліку інноваційного капіталу в Україні	334
Ганусич В., Йолтуховська О., Шеверя Я. Концепція створення вартості в інтегрованій звітності	346
Грицай О., Лішнянська І. Облікове забезпечення визначення собівартості надани медичних послуг	358
Дубинська О. Теоретичні й практичні аспекти аудиту фінансової звітності як напряму виявлення загроз фінансовій безпеці підприємства в умовах воєнного стану	374
Єршова Н. Бухгалтерський консалтинг як «м'яка технологія» підтримки розвитку малого та середнього бізнесу	385
Кошіль А., Мельянова Л. Економічна сутність та облікове відображення електронних грошей в умовах сучасності	397
Макаренко І., Рудиченко А. Цифрова відповідальність компаній: економічна сутність поняття та концептуальні підходи	409
Мартін К., Сіладі Н. Важливість цінності бренду з позиції активів компанії	421
Мірошниченко О., Щигорєва В. Система оподаткування малого бізнесу: досвід Польщі	435
Микієвич О., Тивончук О. Виклики та перспективи переходу до міжнародних стандартів фінансової звітності в Україні та світі	448
Москаль Н. Перспективи застосування технології блокчейну в аудиторській діяльності	458
Московчук А., Дорош В. Детермінанти формування фінансових результатів: ретроспективний та перспективний аналіз	468
Нашкерська Г. Обмеження визнання інформації активом в бухгалтерському обліку	479
Онищенко В., Кононенко Д., Чупін М. Інструменти стратегічного аналізу в управлінні підприємством: огляд, класифікація, критерії вибору	493
Писаренко Т. Організація управлінського обліку грошових коштів від операційної діяльності	507
Портоварас Т. Види сучасного економічного аналізу та їх характеристика	516
Скаска О., Дмишко Я. Проведення зовнішньої оцінки ефективності та якості роботи підрозділу внутрішнього аудиту банку	529
Сарахман О., Шурпенкова Р., Калайтан Т. Сучасні реалії незалежного аудиту фінансової звітності банків	540
Цятковська О. Методологічні основи побудови обліку нефінансових активів державних установ	552
Шишкова Н. Автоматизація обліку запасів: інноваційні технології, оцінка ефективності	563

РОЗДІЛ 4. МЕНЕДЖМЕНТ ТА ІННОВАЦІЙНИЙ РОЗВИТОК

Тан Ч.Ч. Бібліометричний картографічний аналіз компетенцій, адаптованих до промисловості 4.0 та 5.0 на основі літератури про великі дані: наслідки для кар'єрної орієнтації	578
Альхмад Г. Фактори, що впливають на жіноче підприємництво в країнах, що розвиваються. Наскільки ми далекі від підтримки жіночого підприємництва?	591
Васильчак С., Штерма Т. Трудовий потенціал як об'єкт менеджменту	605
Вороніна В., Захарова Л. Стратегічне управління роботою команд в умовах сучасного наукового, інноваційного та бізнес-середовища	613
Антал К., Максим Дьєрдьє Надь Т. Проблеми та досвід працевлаштування за кордоном у відображенні емпіричного дослідження	623
Немчук П. Особливості управління розвитком корпоративних аграрних формувань	633
Прокопов Д. Біоенергетика у сталому розвитку сільського господарства: проблеми та перспективи розвитку галузі	643
Серьогіна Д., Матвєєва Н., Пушкар Т. Інноваційний розвиток в рамках сталого розвитку: пошук балансу між економічною ефективністю та екологічною стійкістю	653
Барабшє Карпаті Д., Оросне Ілчїк Б. Визначення особистого хисту до підприємництва у здобувачів вищої освіти	666

РЕЦЕНЗІЇ

РЕЦЕНЗІЯ на монографію Бачо Р., Пойда-Носик Н. «Automotive industry in Ukraine: key approaches to assessing labor market and business perspectives»	682
РЕЦЕНЗІЯ на монографію Лоскорїх Л., Перчі О. «Обліково-аналітичне забезпечення діяльності ІТ-підприємств в Україні»	684
Загальні вимоги до оформлення рукописів	686

TARTALOM

1.FEJEZET. NEMZETI ÉS REGIONÁLIS GAZDASÁG

Pojda-Noszik N., Bacsó R. Üzleti kilátások értékelése Ukrajna autóiiparában: nemzeti és regionális vonatkozások	19
Atamász A. Ukrajna régióinak befektetési vonzata: problémák, ajánlások, jövőbeni kilátások	29
Venger V., Romanovszka N., Sejkó O. Az ukrán gabonapiac konjunkturális jellemzői	37
Sallai K., Makszim Györgyné Nagy T. Gazdasági térszerkezet-elemzés: fókuszban Nagy-britannia	51
Krávcsenko O., Badaj A. A munkabér állami szabályozásának szerepe	60
Krivenkó N. Nemzetközi gazdasági integráció értékelése: módszertani megközelítések az agrár-élelmiszer piacok kiválasztásakor	70
Pereguda Gy. A gazdaságok versenyképességének mérése az állati eredetű termékek előállításában az import és export mutatók segítségével	80
Pohilenkó N. A szellemi tulajdonjogok, mint a mezőgazdasági innovációs tevékenység visszatartó tényezője	92
Puskár T., Szlavuta O. A digitalizációs folyamatok lakossági elfogadása a kiegyensúlyozott városfejlesztési programok megvalósítása érdekében	107
Szamuszevics J., Tenyicka I., Rudicsenkó A. A környezeti ellenőrzés hatásának mérése Ukrajnában a racionális természetgazdálkodás érdekében	118
Szidorenkó J. A kistérségek digitális átalakulásának problémái és megoldási lehetőségei	134
Harcsenkó N. Az egészséget meghatározó társadalmi-gazdasági tényezők néhány vonatkozása	144
Uszáta N. A körforgásos gazdaság fogalmi alapjai a mezőgazdaságban	153
Sapurov A. Ipari innovációk: tárgyak internete, blokklánc, digitális hasonmás	164
Suba M., Suba O. Személygépkocsik világpiaça: jellemzői és fejlődési trendjei	178

2. FEJEZET. PÉNZ- ÉS BANKÜGY

Zsuravlyova I. Pénzügyi menedzsment a jelenkori dimenzióban	188
Bálintová M. A zöld bankmarketing és a bankhűség kapcsolatának vizsgálata Szlovák ügyfelek esetében	205
Bohrinceva L., Bondaruk O., Klyucska O. A biztosítási piac pénzügyi biztonsága: elméleti megközelítés	216
Patyi B., Szóka K., Pataki L. Csődelőrejelző modellek alkalmazhatósága a nyugat-magyarországi élelmiszer-kiskereskedelmi szektorban	227
Daudova G., Hrinýkó A. A digitalizációs folyamatok evolúciója az ukrajnai helyi önkormányzatok pénzügyi szerveinek tevékenységében	240
Zsiblej I., Lajcsuk S., Poliscsuk I. Társadalmi befektetésekkel foglalkozó publikációk bibliográfiai elemzése a Web of Science platform adatai alapján	253
Zajicskó I. Ukrajna monetáris és hitelpolitikájának sajátosságai és irányai a hadiállapot idejében	264
Orjekhova K., Golovkó O. A gázelosztó vállalkozások pénzügyi biztonságát szavatoló szervezeti és gazdasági mechanizmus kiválasztása	277
Tatarinceva J., Jurjeva I., Nazarova T. A társadalmi felelősségvállalás és a fenntartható digitális marketing fejlődésének hatása az üzleti folyamatok pénzügyi komponensére a digitális gazdaság körülményei között	293
Siskina O. A fintech innovációk hatása a globális valutapiacokra	307
Jarosevics N. A helyi költségvetések pénzügyi decentralizációjának szintje Ukrajnában	321

3. FEJEZET. SZÁMVITEL ÉS ADÓÜGY

Varcaba V., Makarovics V., Loszkorih G. Az innovációs tőke számviteli problémáinak elemzése Ukrajnában	334
Hanuszics V., Joltuhovszka O., Severya Ja. Az értékteremtés koncepciója az integrált jelentéstételben	346
Hricáj O., Lisnyánska I. Az orvosi szolgáltatások önköltségének meghatározásához szükséges számviteli alátámasztás sajátosságai	358
Dubinszka O. A pénzügyi beszámoló köznyelvű vizsgálatának elméleti és gyakorlati aspektusai, mint a hadiállapot idejében működő vállalatok pénzügyi biztonságát fenyegető veszélyeinek azonosítási iránya	374
Jersova N. A számviteli tanácsadás mint "puha technológia" a kis- és középvállalkozások fejlődésének támogatására	385
Kosil A., Meliankova L. Az elektronikus pénz gazdasági lényege és számviteli tükrözése a jelenkori körülményekben	397
Makarenkó I., Rudicsenkó A. A vállalatok digitális felelősségvállalása: gazdasági tartalom és koncepcionális megközelítések	409
Martin K., Szilágyi N. A márkaérték fontossága a vállalat eszközeinek szempontjából	421
Mirosznicsenkó O., Scsigorjeva V. A kisvállalkozások adórendszere: Lengyelország tapasztalata	435
Mikijejics O., Tivoncuk O. A nemzetközi pénzügyi beszámolási standardokra való áttérés kihívásai és kilátásai Ukrajnában és a világban	448
Moszkály N. A blockchain-technológia használatának kilátásai a könyvvizsgálói tevékenységekben	458
Moszkovcsuk A., Doros V. A pénzügyi eredmények kialakulásának meghatározó tényezői: retrospektív és prospektív elemzés	468
Naskerszka G. Az információ eszközként való elismerésének korlátozásai a számvitelben	479
Oniscsenkó V., Kononenkó D., Csupin M. Stratégiai elemzési eszközök a vállalatirányításban: áttekintés, osztályozás, kiválasztási kritériumok	493
Piszarenkó T. A működési tevékenységekből származó cash flow-k vezetői számvitelének megszervezése	507
Portovárász T. A modern gazdasági elemzés típusai és jellemzőik	516
Skaszko O., Dmiskó J. A bank belső ellenőrzésért felelős egység munkahatékonyságának és -minőségének külső értékelése	529
Szarakhman O., Surpenkova R., Kalajtan T. A bankok pénzügyi kimutatásainak jelenkori valósága a független könyvvizsgálat tükrében	540
Cjatkovszka O. Az állami intézmények nem pénzügyi eszközeinek számviteli módszertani szempontok alapján	552
Siskova N. A készletek számvitelének automatizálása: innovatív technológiák és hatékonyságértékelés	563

4. FEJEZET. MENEDZSMENT ÉS INNOVATÍV FEJLŐDÉS

Tan Cs.Cs. Az Ipar 4.0-hoz és 5.0-hoz adaptált kompetenciák bibliometrikus feltérképezése a Big Data szakirodalom alapján: a pályaorientációra gyakorolt hatás	578
Almhamad G. A női vállalkozói készséget befolyásoló tényezők a fejlődő országokban. Milyen messze vagyunk a női vállalkozások támogatásától?	591
Vasilycsák Sz., Sterma T. A munkaerőpotenciál, mint a menedzsment tárgya	605
Voronina V., Zaharova Ly. Csapatmunka stratégiai irányítása modern tudományos, innovatív és üzleti környezetben	613
Antal K., Makszim Györgyné Nagy T. A külföldi munkavállalás kihívásai, tapasztalatai egy empirikus kutatás tükrében	623
Nemcsuk P. Az agráripari vállalkozások szervezeti sajátosságai	633
Prokopov D. Bioenergia a mezőgazdaság fenntartható fejlődésében: az ipar fejlődésének problémái és kilátásai	643
Szeryogina D., Matvejeva N., Puskár T. Innovatív fejlődés a fenntartható fejlődés kereteiben: egyensúly megtalálása a gazdasági hatékonyság és a környezeti fenntarthatóság között	653
Barabásné dr. Kárpáti D., Oroszné Ilcsik B. Vállalkozói hajlandóság vizsgálata az egyetemi hallgatók körében	666

RECENZÍÓK

Recenzió Bacsó Róbert és Pojda-Noszik Nina "Ukrajna autóipara: kulcsfontosságú megközelítések a munkaerőpiaci és üzleti kilátások értékeléséhez" című monográfiájára	682
Recenzió Loszkorih Gabriella és Pércsi Oxána "Az ukrajnai IT-vállalkozások tevékenységének számviteli és elemzési támogatása" című monográfiájára	684
Publikációs követelmények	689

CONTENT

CHAPTER 1. NATIONAL AND REGIONAL ECONOMY

Poyda-Nosyk N., Bacho R. Assessing business perspectives in the automotive industry of Ukraine: national and regional aspects of sectoral development	19
Atamas O. Investment attractiveness of regions in Ukraine: problems, recommendations, prospects	29
Venger V., Romanovska N., Sheiko O. Conjuncture features of the Ukrainian grain market	37
Sallai K., Makszim Györgyné Nagy T. Economic spatial structure analysis: focus on Great Britain	51
Kravchenko O., Badai A. The role of state regulation of wages	60
Kryvenko N. Assessment of international economic integration: methodological approaches with the selection of agricultural markets	70
Perehuda Yu. Assessment of the competitiveness of farmhouses in the production of livestock products through the prism of import and export indicators	80
Pohylenko N. Intellectual property rights as a restriction factor of innovative activity in agriculture	92
Pushkar T., Slavuta O. Perception of digitalization processes by residents as a basis for implementing programs of balanced urban development	107
Samusevych Ya., Tenytska I., Rudychenko A. Assessment of the impact of environmental control on ensuring rational nature use in Ukraine	118
Sydorenko Ye. Digital transformation as an economic tool restoration of territorial communities	134
Kharchenko N. Some aspects of socio-economic determinants of health	144
Usata N. Conceptual foundations of the circular economy in agriculture	153
Shapurov O. Industrial innovations: Internet of things, blockchain, digital double	164
Shuba M., Shuba O. The global market of passenger cars: features and development trends	178

CHAPTER 2. FINANCE AND BANKING

Zhuravlyova I. Financial management in the contemporary dimension	188
Bálintová M. Examining the relationship between green bank marketing and bank loyalty in the case of Slovak customers	205
Bohrinovtseva L., Bondaruk O., Klyuchka O. Financial security of the insurance market: theoretical aspect	216
Patyi B., Szóka K., Pataki L. Applicability of bankruptcy prediction models in the western Hungarian food retail sector	227
Daudova G., Grinko A. The evolution of digitization processes in the activities of financial bodies of local self-government in Ukraine	240
Zhyhlei I., Laichuk S., Polishchuk I. Bibliographical analysis of publications on social investment according to Web of Science platform data	253
Zaichko I. Peculiarities and main directions of the monetary and credit policy of Ukraine under martial law	264
Oriekhova K., Golovko O. Choosing an organizational and economic mechanism to ensure the financial security of gas distribution companies	277
Tataryntseva Yu., Yuryeva I., Nazarova T. The impact of the development of social responsibility and sustainable digital marketing on the financial component of business processes in the conditions of the digital economy	293
Shyshkina O. The impact of fintech innovations on global currency markets	307
Yaroshevych N. The level of local budgets financial decentralization in Ukraine	321

CHAPTER 3. ACCOUNTING AND TAXATION

Vartsaba V., Makarovych V., Loskorikh G. An analysis of the accounting problems for innovative capital in Ukraine	334
Hanusych V., Yoltukhovska O., Sheverya Ya. The concept of value creation in integrated reporting	346
Hrytsai O., Lishnyanska I. Accounting support for determining the cost of medical services	358
Dubynska O. Theoretic al and practical aspects of the audit of financial statements as a way identifying threats to the financial security of the enterprise in the conditions of martial law	374
Yershova N. Accounting consulting as a "soft technology" for supporting the development of small and medium-sized businesses	385
Koshil A., Meliankova L. Economic essence and reflection in the accounting of electronic money in modern conditions	397
Makarenko I., Rudychenko A. Digital responsibility of companies: Economic essence of the concept and conceptual approaches	409
Martin K., Szilágyi N. The importance of brand value in the view of the company's assets	421
Miroshnicheno O., Schigoryeva V. The system of taxation of small business: the experience of Poland	435
Mykiiievych O., Tyvonchuk O. Challenges and prospects of transition to International Financial Reporting Standards in Ukraine and worldwide	448
Moskal N. Prospects for the use of blockchain technology in auditing	458
Moskovchuk A., Dorosh V. Determinants of formatting the financial results: retrospective and prospective analysis	468
Nashkerska H. Barriers to the accounting recognition of information as an asset	479
Onyshchenko V., Kononenko D., Chupina M. Strategic analysis tools in enterprise management: overview, classification, selection criteria	493
Pysarenko T. Organization of managerial accounting for operating cash flows	507
Portovaras T. Types of modern economic analysis and their characteristics	516
Skasco O., Dmyshko Ya. Conducting an external assessment of the performance and quality of work of the bank's internal audit unit	529
Sarakhman O., Shurpenkova R., Kalaitan T. Modern realities of independent audit of banks' financial statements	540
Tsiatkovska O. Methodological basis for constructing the accounting of non-financial assets in state institutions	552
Shyshkova N. Automation of inventory accounting: innovative technologies, efficiency assessment	563

CHAPTER 4. MANAGEMENT AND INNOVATIVE DEVELOPMENT

Tan Chai Ching Big Data Literature-based Bibliometric Mapping Analysis for Competences Adaptable to Industry 4.0 and 5.0: Implications for Career Orientation	578
Almhamad G. The factors affecting women entrepreneurship in developing countries. How far are we from supporting women entrepreneurship?	591
Vasylchak S., Shterma T. Labor potential as an object of management	605
Voronina V., Zakharova L. Strategic management of team work in the conditions of a modern scientific, innovative and business environment	613
Antal K., Makszim Györgyné Nagy T. The challenges and experiences of employment abroad in the reflection of an empirical research	623
Nemchuk P. Peculiarities of managing the development of corporate agrarian formations	633
Prokopov D. Bioenergy in the sustainable development of agriculture: problems and prospects for the development of the industry	643
Serogina D., Matvieieva N., Pushkar T. Innovative development within the framework of sustainable development: finding a balance between economic efficiency and environmental sustainability	653
Barabásné dr. Kárpáti D., Oroszné Ilcsik B. Examination of entrepreneurial propensity among university students	666

MONOGRAPH REVIEWS

REVIEW of the Monograph by R. Bacho and N. Poyda-Nosyk «Automotive industry in Ukraine: key approaches to assessing labor market and business perspectives»	682
REVIEW of the monograph by Loskorich L., Perchi O. «Accounting and analytical support of the activities of IT enterprises in Ukraine»	684
General requirements for manuscripts	691

DOI 10.58423/2786-6742/2023-4-37-50

УДК 338.43

Віталій ВЕНГЕР

доктор економічних наук, старший науковий співробітник,
провідний науковий співробітник з покладанням обов'язків
завідувача відділу секторальних прогнозів та кон'юнктури ринків
Державна установа "Інститут економіки та прогнозування НАН України",
м. Київ, Україна

ORCID ID: 0000-0003-1018-0909

Scopus Author ID: 35759836300

Наталія РОМАНОВСЬКА

кандидат економічних наук, доцент, науковий співробітник
відділу секторальних прогнозів та кон'юнктури ринків
Державна установа "Інститут економіки та прогнозування НАН України",
м. Київ, Україна,

ORCID ID: 0000-0002-1377-7551

Scopus Author ID: 57871566800

Олександр ШЕЙКО

радник з експертної та дослідницької діяльності в
Торгово-промисловій палаті України,
м. Київ, Україна,

ORCID ID: 0009-0007-0110-1427

КОН'ЮНКТУРНІ ОСОБЛИВОСТІ УКРАЇНСЬКОГО РИНКУ КРУП

***Анотація.** Круп'яна галузь харчової промисловості України є стратегічно важливою та соціально значущою для населення. В Україні вирощують, практично, всі зернові культури, з яких виробляють крупи, тому перспективи розвитку круп'яного ринку безпосередньо залежать від обсягів виробництва, урожайності культур, районування, наявності запасів зерна та інших факторів. Збройна агресія РФ проти України призвела до суттєвих змін на ринку круп. У статті проаналізовано ситуацію на українському ринку круп'яних виробів, зокрема виробництво, експорт, імпорт, споживання, географічне розташування ринку, рівень конкуренції, рівень розвитку виробничої й транспортної інфраструктури ринку та рівень державного регулювання цін. Зроблено висновки, що протягом 2022 року офіційне виробництво круп'яної продукції скоротилося практично вдвічі, в порівнянні з аналогічним показником попереднього року. Протягом 2022 року в сегменті рису та його похідних продуктів спостерігалася майже критична ситуація. Через російську агресію виробництво рису в Україні скоротилось майже в 16 разів. В 2022 році відбулось значне скорочення експортних поставок української круп'яної продукції, яке досягло мінімальної позначки за останні роки – скорочення становило 53,0 %. Вказана динаміка обумовлена скороченням експорту кукурудзяних круп – (на 54,6 %), інших круп – на 27,1 % та майже семикратним зниженням експорту рису та похідної продукції. Єдиною товарною позицією, що показала зростання експорту були пшеничні крупи (на 20,0 %). Блокування російськими загарбниками чорноморських портів спричинило зміни в товарній структурі імпорту до України великої кількості товарів. Незважаючи на те, що загальні імпорتنі поставки круп всіх категорій протягом 2022 року практично залишилися на рівні попереднього року (не значне зростання на 0,9 %), відзначається значне збільшення валютних*

витрат – на 53,0 %, що свідчить про суттєве здорожчання цього виду бакалійної продукції. Загальне видиме споживання круп'яної продукції в Україні за підсумками 2022 року скоротилося на 34,6 %. При цьому споживання пшеничних круп впало на 48,1 %, інших круп – на 57,5 % та рису і його похідних виробів – на 28,3 %. Така динаміка пояснюється активною фазою війни на території України і пов'язаними з цим факторами. Водночас рівень конкуренції на українському внутрішньому ринку круп'яних виробів оцінюється як високий, рівень виробничої інфраструктури ринку, на якому провадить діяльність платник податків оцінюється як розвинений. Транспортна інфраструктура, що обслуговує діяльність платника податків, оцінюється як розвинена.

Ключові слова: ринок круп, круп'яна галузь, кон'юнктура, розвиток, стан, інфраструктура, державне регулювання цін, споживання, експорт, імпорт.

JEL Classification: E2, L6, Q1

Absztrakt. Az ukrán élelmiszeripar gabonaágazata stratégiaileg fontos és társadalmilag is jelentős a lakosság számára. Ukrajnában gyakorlatilag minden gabonanövényt termesztenek, amelyből gabonaféléket állítanak elő, így a gabonapiac fejlődési kilátásai közvetlenül függenek a termelés mennyiségétől, a terméshozamtól, a zónák beosztásától, a gabonakészletek elérhetőségétől és egyéb tényezőktől. Az Orosz Föderáció Ukrajna elleni fegyveres agressziója jelentős változásokhoz vezetett a gabonapiacon. A cikk elemzi a gabonatermékek ukrán piacának helyzetét, különös hangsúlyt fektetve a termelésre, exportra, importra, fogyasztásra, a piac földrajzi elhelyezkedésére, verseny szintjére, a piac termelési és szállítási infrastruktúrájának fejlettségi szintjére, valamint az árszabályozásra. Megállapítást nyert, hogy 2022-ben a hivatalos gabonatermékek termelése közel felére csökkent az előző év azonos mutatójához képest. 2022-ben szinte kritikus helyzetet figyeltek meg a rizs és az abból származó termékek szegmensében. Az orosz agresszió miatt közel 16-szorosára csökkent a rizstermelés Ukrajnában. 2022-ben jelentősen csökkent az ukrán gabonatermékek exportellátása, amely az elmúlt években elérte a minimumot - a csökkenés 53,0% volt. Ez a tendencia háttérben a kukorica és gabona - (54,6%-kal), az egyéb gabonafélék - 27,1%-os, valamint a rizs és származékai exportjának közel hétszörös csökkenése áll. A búzadara (20,0%-kal) volt az egyetlen árucikk, amely exportnövekedést mutatott. A fekete-tengeri kikötők Oroszország általi blokkolása számos Ukrajnába irányuló termékimport szerkezetében okozott változást. Annak ellenére, hogy 2022-ben a gabonafélék teljes importkínálata minden kategóriában gyakorlatilag az előző évi szinten maradt (nem jelentős, 0,9%-os növekedés volt tapasztalható), a devizaköltségekben jelentős - 53,0%-os - növekedés tapasztalható, ami azt jelzi, az ilyen típusú élelmiszertermékek árának jelentős emelkedése. A gabonatermékek teljes látható fogyasztása Ukrajnában 34,6%-kal csökkent 2022-ben. A búzafogyasztás ugyanakkor 48,1%-kal, az egyéb gabonafélék fogyasztása 57,5%-kal, a rizs és származékai 28,3%-kal csökkent. Az ilyen dinamikát az Ukrajna területén folyó háború aktív szakasza és a kapcsolódó tényezők magyarázzák. Ugyanakkor a gabonatermékek ukrán belföldi piacán a verseny mértékét magasnak, az adózó tevékenységét végző piac termelési infrastruktúrájának színvonalát pedig fejlettnak értékelik. Az adózó tevékenységét szolgáló közlekedési infrastruktúra fejlettnak minősül.

Kulcsszavak: gabonapiac, gabonaipar, gazdasági helyzet, fejlődés, állapot, infrastruktúra, állami árszabályozás, fogyasztás, export, import.

Abstract. The cereal industry of the Ukrainian food industry is strategically important and socially significant for the population. In our country, almost all grain crops are grown, from which cereals are produced, so the prospects for the development of the cereal market directly depend on production volumes, crop yields, zoning, availability of grain stocks and other factors. The armed aggression of the Russian Federation against Ukraine has led to significant changes in the cereal market. The article analyzes the situation on the Ukrainian market of cereal products, in particular production, exports, imports, consumption, geographical location of the market, level of competition, level of development of production and transport infrastructure of the market and the level of state regulation of prices. It is concluded that during 2022 the official production of cereal products decreased almost twice compared

to the same indicator of the previous year. During 2022, there was an almost critical situation in the rice segment and its derivative products. Due to Russian aggression, rice production in Ukraine decreased almost 16 times. In 2022, there was a significant reduction in exports of Ukrainian cereal products, which reached the lowest level in recent years - the decline was 53.0%. This dynamics is due to a decrease in exports of corn cereals - (by 54.6%), other cereals - by 27.1% and an almost sevenfold decrease in exports of rice and related products. The only commodity item that showed export growth was wheat cereals (by 20.0%). The blocking of the Black Sea ports by the Russian occupiers caused changes in the commodity structure of imports to Ukraine of a large number of goods. Despite the fact that total cereal imports of all categories during 2022 remained almost at the level of the previous year (slight increase of 0.9%), there is a significant increase in foreign exchange costs - by 53.0%, indicating a significant rise in price of this type of grocery product. The total apparent consumption of cereal products in Ukraine following the results of 2022 decreased by 34.6%. At the same time, consumption of wheat cereals fell by 48.1%, other cereals - by 57.5%, and rice and its derivatives - by 28.3%. This dynamics is explained by the active phase of the war on the territory of Ukraine and related factors. At the same time, the level of competition in the Ukrainian domestic market of cereal products is estimated as high, the level of production infrastructure of the market in which the taxpayer operates is estimated as developed. The transport infrastructure serving the taxpayer's activity is assessed as developed.

Keywords: cereal market, cereal industry, market conditions, development, status, infrastructure, state regulation of prices, consumption, exports, imports.

Постановка проблеми. Круп'яна галузь національної аграрної промисловості є стратегічно важливою та соціально значущою для населення України. В нашій країні вирощують, практично, всі зернові культури, з яких виробляють крупи, тому перспективи розвитку круп'яного ринку безпосередньо залежать від обсягів виробництва, урожайності культур, районування, а також наявності запасів зерна.

Збройна агресія РФ проти України та інші фактори призвели до змін на ринку круп.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми розвитку ринку круп досліджені у працях науковців [1-15] показав, що вчені активно досліджують стан, ключові проблеми та перспективи розвитку борошномельно-круп'яної промисловості й надають рекомендації щодо поліпшення її стану для сприяння стабільного розвитку аграрного сектора, зокрема Аверчев О., Жосан Г., Йосипенко І. [1], Грідін О. [2], Камінська А. [3], Квач Я. та Кошельок Г. [4], Керсанюк Ю. [5], Лещенко Ю. [6], Ляховська О. [7], Мороз О. [8], Полонська О., Солошонок А. [9] та Некова Г. [10], Хрип'юк В. [11]. Дослідженням ринку окремих видів круп, зокрема гречки займався Маслак О. [12].

Також у полі зору вчених є визначення факторів, що впливають на вибір споживачів зернових продуктів харчування [13]. У дослідженнях акцентується увагу на тому, що значна частина людства страждає від недостатньої калорійності харчування й доцільності споживання окремих видів круп, зокрема пшона [14].

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Аналіз змін на ринку завжди потребують постійної уваги не лише в Україні, а й у всьому світі, що потребує актуалізації таких досліджень. З огляду на те, що ринок українських круп залишається динамічним й потребує постійного моніторингу та оцінки

факторів, які впливають на нього, як позитивно, так і негативно, важливим є з'ясувати наслідки впливу збройної агресії РФ на ринок круп. У зв'язку з цим розгляд кон'юнктурних особливостей українського ринку круп стає особливо актуальним у сучасних умовах й потребує більш детального дослідження.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою дослідження є визначити кон'юнктурних особливостей українського ринку круп на основі аналізу сучасних тенденцій та економічного стану галузі.

Методологічні пояснення. Крупи (в т. ч. зернової культури – рису, який умовно може бути віднесений до категорії круп та є основним товаром контрольованої операції) відповідають наступним групам кодів УКТ ЗЕД – 1103 та 1006. Для повного аналізу ринку, зазначеним кодам УКТ ЗЕД були підібрані відповідні коди НПП (товари, що входять до групи 10.61.31, 10.61.32 та 10.61.33), що дозволило оцінити основні індикатори українського ринку, а також його обсяги та тенденції. Одиниці виміру, які застосовуються Державною службою статистики України та Державною митною службою України, інформаційні матеріали яких використовуються в даному описі не можуть по своїй суті комплексно відобразити індикатори ринку, але можуть бути застосовані для аналізу загальних тенденцій та кон'юнктурних особливостей бізнесового середовища. Під час дослідження тенденцій ринку використовувались експертні припущення та розрахунки, що базуються на цих показниках. Статтю підготовлено з використанням відкритих та загальнодоступних джерел інформації.

Виклад основного матеріалу дослідження. Крупи поділяють на: пшеничні (пшенична, манна, булгур, кус-кус), пшонані (шліфоване або подрібнене пшоно, пшоно-дранець), вівсяні (необроблені, плющені, пластівці), гречані (ядриця та січка пропарені або не пропарені), ячмінна (перлова, ячна), а також горохові, кукурудзяні, сочевичні та інші. Рис умовно відноситься до категорії круп та розподіляється на шліфований, нешліфований та проділ. Крім того рис класифікується за споживчими властивостями на довгозернистий, круглозернистий, за смаковими – коричневий, білий, червоний, клейкий та інші. Є також екзотичні види рису, який поєднує багато споживчих та смакових характеристик одночасно (девзіра, камарг, чорний рис тощо).

Вирощуванням круп'яних культур займаються різні за розмірами та формою власності аграрні господарства, зокрема, сільськогосподарські підприємства повного циклу, аграрні холдинги, фермерські господарства, приватні господарства тощо.

Вирощування круп'яних культур в промислових масштабах сконцентровано на великих сільськогосподарських підприємствах. Вони краще забезпечені фінансовими ресурсами, технічними засобами, господарськими приміщеннями і спорудами та іншими матеріальними ресурсами, ніж приватні господарства, тому можуть застосовувати механізовані способи сівби, дотримуватись сівозмін, вносити добрива та засоби боротьби зі шкідниками у необхідній кількості. Вирощування круп'яних культур зосереджено в певних регіонах України, де для них є найкращими кліматичні умови, склад ґрунтів тощо [15].

Загальна інформація щодо ситуації на ринку. Український ринок круп'яних виробів протягом 2022 року характеризувався чинниками, які частково сформувалися як внаслідок військової агресії та початку повномасштабної війни, так і під впливом кон'юнктурних факторів, що склалися на ринку. Таким чином, характерними ознаками українського ринку круп'яної продукції були наступні положення [16]:

- в Україні споживання круп знаходиться на досить високому рівні – близько 8 кг круп за рік споживає одна людина. Це зумовлено зростаючим інтересом до здорового харчування, а також необхідністю забезпечення військових та постраждалого населення харчовою продукцією довготривалого зберігання та з можливістю простого приготуванням;

- виробництво круп залишається матеріаломістким та потребує максимальної ефективності використання наявних ресурсів. Однією з основних статей витрат при виробництві продукції в круп'яній галузі є саме сировина та матеріальні ресурси;

- виробництво круп в Україні, а також їх експорт залежить від врожаю відповідної зернової культури, з якої вона виготовляється. Втрата посівних площ через війну сприяє скороченню виробництва круп, а отже – зростанню цін на них;

- не зважаючи, що український ринок складається переважно з вітчизняних виробників, частка імпорту зростає. Особливо по рису та екзотичним видам круп. До деяких видів круп застосовується державне регулювання цін при реалізації на внутрішньому ринку;

- до початку війни український ринок круп активно розвивався – модернізувалися виробництва, впроваджувалися нові технології та інші технічні заходи, головним чином для виходу на експортні ринки. В 2022 році ці процеси були зупинені, що веде до технічного відставання у виробництві, а отже і звужує експортні перспективи українських виробників харчової продукції;

- в 2022 році спостерігається тенденція зниження виробництва деяких видів круп'яної продукції (насамперед, пшеничної та просової круп) через напружений внутрішній баланс зерна і зростання тиску на ринок з боку імпортерів, що пропонували більш дешеву продукцію;

- важливим фактором кон'юнктури українського ринку круп'яної продукції є її якісні показники. З кожним роком ростуть вимоги щодо якості харчових продуктів, у тому числі круп та круп'яних виробів, а також вимоги щодо їх фасування, що ускладнює розвиток виробництва для низки учасників ринку. Але все ж таки основою виробництва і реалізації круп'яної продукції слугують її якісні показники. Низька якість продукції – це не лише показник низької ефективності переробного виробництва, а й загроза (коли йдеться про якість харчових продуктів) здоров'ю людини.

Окреме місце в споживанні круп'яних виробів на українському ринку займає рис – зернова культура, яка умовно може бути віднесена до круп'яної продукції. При цьому, рис варто розглядати як єдину харчову крупу, яка в Україну переважно імпортується, на відміну від інших видів бакалійної продукції цієї

категорії. Так, останнім часом на українському ринку круп в сегменті рисової продукції відзначаються наступні тенденції [16]:

- значне зростання цін на рис та похідну продукцію для кінцевих споживачів, що обумовлено девальвацією української гривні;
- суттєвим зростанням вартості логістики через блокування українських морських портів. До початку війни близько 90 % рису імпортувалося за допомогою морського транспорту. Наразі поставки відбуваються виключно через наземні кордони з ЄС. Це також знаходить своє відображення в кінцевих цінах реалізації;
- зниженням загального фонду споживання через міграцію частини населення в інші країни.

Виробництво. До початку війни загальне виробництво круп'яної продукції в Україні становило близько 150–180 тис. тонн щороку, і загалом цей показник практично не змінювався. При чому в приватному секторі, який не надає статистичну звітність вироблялося ще до 25–30% від зазначених обсягів. Протягом 2022 року офіційне виробництво круп'яної продукції скоротилося до рівня в 36,3 тис. тонн, що практично вдвічі нижче за аналогічний показник попереднього року. При цьому близько 13,9 тис. тонн круп було виготовлено на основі пшениці та близько 22,4 тис. тонн – на основі інших зернових культур (табл. 1).

Таблиця 1.

**Виробництво круп'яної продукції в Україні протягом
2020–2022 рр., тис. т***

Продукція	2020 р.	2021 р.	2022 р.
Круп'яні вироби, пшеничні	23,3	22,9	13,9
Круп'яні вироби, інші	46,4	49,4	22,4
Рис зерновий та похідні продукти	75,8	45,9	3,1
ВСЬОГО	145,5	118,2	39,4

Примітки: до 25-30% круп'яної продукції від зазначених показників виготовляється в приватному секторі та не обліковується; В Україні в промислових масштабах вирощує рис лише одне аграрне підприємство, розташоване в Одеській області.

* Сформовано авторами за даними <https://mind.ua>, <https://ukragroconsult.com> та ін.

Слід відзначити, що з початку російського вторгнення виробництво рису та його похідних активно розвивалося. В довоєнному 2021 році рис вирощувався приблизно на однакових площах в Одеській та Херсонській областях. Через активні бойові дії в Херсонській області, а також значну заміованість цієї області, в 2022 році основним регіоном вирощування рису залишався південь Одеської області, в основному на полях, що розташовані в дельті Дунаю. Крім того, з анексією території Криму Україна втратила майже половину рисових систем. Нині у Криму рис не вирощують через припинення подачі води.

Таким чином, протягом 2022 року в сегменті рису та його похідних продуктів спостерігалася майже критична ситуація. Через російську агресію виробництво

рису в Україні скоротилось в шістнадцять разів – до 3,1 тис. тонн порівняно з 49,5 тис. тонн в попередньому році. В той же час, середнє щорічне споживання рису на особу в звітний період навіть дещо збільшилось – до 3,3 кг/особу. Втім це досить скромний показник порівняно з середньостатистичним мешканцем Європи або Азії (там рівень споживання становить 7–10 кг/особу в рік)¹.

Експорт. Можливість поставляти продукцію бакалійної промисловості на світові ринки (експортувати) є дієвим стимулом для розвитку агропромислового комплексу в Україні. Пріоритетність експортного напрямку реалізації круп обумовлена насамперед ціновим фактором – ціни на зовнішньому ринку значно перевищують рівень цін, що склалися на українському внутрішньому ринку.

Протягом 2022 року відзначається значне скорочення експортних поставок української круп'яної продукції, яке досягло мінімальної позначки за останні роки – 19,1 тис. тонн (скорочення становило 53,0%). При цьому надходження валютної виручки впало на 49,5% (до 19,5 млн дол. США). Вказана динаміка зовнішніх поставок круп'яної продукції обумовлена скороченням експорту кукурудзяних круп – (на 54,6%), інших круп – на 27,1% та майже семикратним зниженням експорту рису та похідної продукції. Єдиною товарною позицією, що показала зростання експорту були пшеничні крупи – поставання збільшилися на 20,0% (табл. 2).

Таблиця 2.

Показники експорту круп'яної продукції з України в 2020–2022 рр., тис. т*

Продукція	2020 р.	2021 р.	2022 р.
Крупа з пшениці	3,6	2,6	3,2
Крупа з кукурудзи	25,3	28,6	13,0
Крупа інша	2,1	2,3	1,6
<i>Рис та його похідні, всього</i>	5,1	10,3	1,3
<i>в т. ч. рис-сирець (не оброблений)</i>	0,4	3,1	0,0
<i>в т. ч. рис оброблений</i>	4,7	7,2	1,3
ВСЬОГО (круп'яної продукції)	35,6	40,7	19,1

* Сформовано авторами за даними Державної служби статистики України (<https://www.ukrstat.gov.ua>), Державної митної служби України (<https://customs.gov.ua/>).

В товарній структурі експорту круп'яної продукції протягом 2022 року відбулися деякі структурні зміни. Лідируючі позиції традиційно займають кукурудзяні крупи ($\approx 68,1\%$) та пшеничні крупи ($\approx 16,8\%$). При цьому частка рису на інших круп скоротилася і за підсумками звітного періоду становили, відповідно, 6,8% та 8,4%.

Перегляд підходів щодо контролю якості та споживчих властивостей круп з боку українських виробників сприяв розширенню географії поставок в попередні роки – українська продукція була представлена практично на всіх світових ринках, включаючи «дорогі» та «вибагливі» ринки країн ЄС та Близького Сходу. Блокування ворогом українських чорноморських портів кардинально змінило напрямки експорту круп. Так, протягом 2022 року географія експорту української

¹ За матеріалами ресурсів <https://delo.ua>, <https://ukrainer.net/> та інших

круп'яної продукції виглядала наступним чином: країни СНД (Молдова, Грузія, Вірменія) – 30,4%, країни Африки – 29,4%, країни ЄС (Румунія, Литва, Польща та інші) – 26,8%, країни Близького Сходу (Ізраїль, Ліван, ОАЕ та інші) – 9,4% та інші країни – 4,0%. Слід відзначити досить високі обсяги реекспортних поставок рису та продуктів його переробки, які за підсумками звітного року склали близько 1,2 тис. тонн та були направлені в Ліван, Молдову, Румунію, Чехію та Польщу.

Імпорт. Блокування російськими загарбниками чорноморських портів спричинило зміни в товарній структурі імпорту до України великої кількості товарів. Особливо гостра ситуація спостерігалася з продукцією, яка традиційно постачалася з країн Азії та Південної Америки. В таких умовах більшість товарних потоків були перенаправлені через європейські порти з подальшим сухопутним транспортуванням до України. Така логістика вплинула на цінові показники продукції, які на фоні девальвації української гривні зросли в середньому на 30–50%.

Винятком не стала круп'яна продукція, кон'юнктура ринку якої підтвердила наведені тези. Незважаючи на те, що загальні імпортні поставання круп всіх категорій протягом 2022 року практично залишилися на рівні попереднього року – 86,7 тис. тонн (не значне зростання поставок на 0,9%), відзначається значне збільшення валютних витрат на їх придбання – на 53,0% (до 68,8 млн дол. США) (табл. 3).

Слід зазначити, що імпорт круп'яної продукції в звітний період, на відмінну від попередніх років, мав свої особливості, які стали характерними для міжнародного переміщення товарів в період активної фази війни. Так, в 2022 році фіксується скорочення імпорту пшеничних круп (на 53,7%) та інших круп (на 36,5%), в той час як стрімко зросла частка рису та продуктів його переробки. Це обумовлено тим, що в товарній структурі імпорту круп'яної продукції близько 97,7% належить саме рису та похідним виробам. Так, протягом 2022 року в Україну було імпортовано близько 86,9 тис. тонн рису всіх споживчих категорій та видів, що перевищило аналогічний показ попереднього року на 66,3%. При цьому, імпорт саме обробленого рису склав 84,6 тис. тонн (зростання на 3,5%). В той же час, вперше за останні роки в Україну почав завозитися рис-сирець – зернова культура, що потребує низки технологічних операцій для виготовлення товарного рису або рисової крупи – за підсумками 2022 року імпорт такого зерна склав майже 2,1 тис. тонн, адже висока маржинальність українського ринку спонукає переробляти рисове зерно в продукцію з високою доданою вартістю.

Таблиця 3.

Показники імпорту круп'яної продукції в Україну
в 2020-2022 рр. тис. т*

Продукція	2020р.	2021р.	2022р.
Крупа з пшениці	3,7	3,8	1,8
Крупа з кукурудзи	0,03	0,01	0,03
Крупа інша	1,1	0,4	0,3
Рис та його похідні, всього	112,1	81,8	86,9

в т. ч. рис-сирець (не оброблений)	0,0	0,1	2,3
в т. ч. рис оброблений	112,1	81,7	84,6
ВСЬОГО (круп'яної продукції)	116,9	85,9	86,7

* Сформовано авторами за даними Державної служби статистики України (<https://www.ukrstat.gov.ua>), Державної митної служби України (<https://customs.gov.ua/>).

Суттєві зміни спостерігалися протягом 2022 року в географічній структурі імпорту до України рису всіх товарних категорій. Перше місце в структурі постачань традиційно займають найбільші світові виробники рису – країни Азії ($\approx 83,6\%$). В той же час стрімко зросла частка в імпорті країн ЄС (з $0,4\%$ до $3,7\%$) та інших країн, таких як Туреччина, Уругвай (з $2,0\%$ до $12,7\%$). Постачання рисової продукції з країн СНГ в звітний період не спостерігалось (до цього рис та його похідні продукти масово імпортувався з Казахстану, РФ та інших країн) (рис. 1).

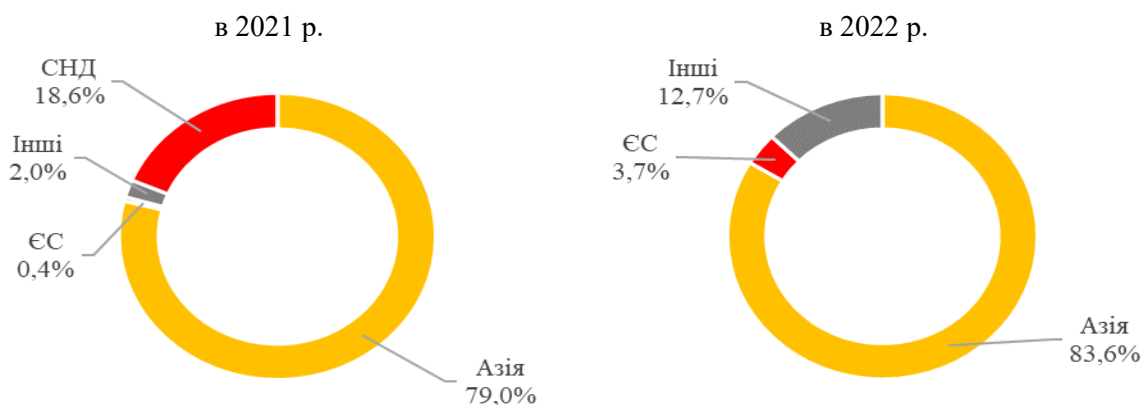

Рис. 1. Порівняльна географічна структура імпорту до України рису та похідних його продуктів переробки, %

* Сформовано авторами за даними Державної служби статистики України (<https://www.ukrstat.gov.ua>), Державної митної служби України (<https://customs.gov.ua/>).

Споживання. Загальне видиме споживання круп'яної продукції в Україні за підсумками 2022 року становило 106,9 тис. тонн, що на $34,6\%$ менше за аналогічний показник попереднього року. При цьому споживання пшеничних круп впало на $48,1\%$, інших круп – на $57,5\%$ та рису і його похідних виробів – на $28,3\%$. Така динаміка пояснюється активною фазою війни на території України і пов'язаними з цим негативними наслідками.

Ємність (сумарні обсяги) українського ринку круп'яних виробів різних товарних категорій визначається обсягами внутрішнього ринку, імпортних постачань та експортних продажів. За підсумками 2022 року загальну ємність ринку можна оцінити в 155,0-157,0 млн дол. США (5,8–6,0 млрд. грн), що на $10,8\%$ вище за минулорічний показник.

*Географічне розташування ринку*² За географічним розподілом обсягів роздрібною торгівлі, в тому числі бакалійними виробами всіх категорій, розподіл українського ринку протягом 2022 року виглядав наступним чином: м. Київ та Київська область ($\approx 19,5\%$), Дніпропетровська область ($\approx 17,0\%$), Харківська область ($\approx 10,0\%$), Запорізька область ($\approx 8,5\%$), Львівська область ($\approx 6,5\%$) та інші регіони України ($\approx 38,5\%$).

Наявність на ринку однорідних/подібних товарів. На українському ринку виробляється круп'яна продукція широкого асортименту, що використовується для продовольчих потреб населення. Кожна категорія круп умовно розділяється за класами, які регламентують його якісні показники – хімічний склад, кількість домішок, кислотне число тощо. Загалом якісні та споживчі характеристики круп'яної продукції, вимоги до транспортування та зберігання регламентуються відповідними державними стандартами – практично на кожен вид круп'яної продукції діє свій норматив. До головних з них слід віднести: ДСТУ 7699:2015 «Крупи пшеничні. Технічні умови», ДСТУ 1055:2006 «Крупи, що швидко розварюються. Технічні умови», ДСТУ 4965:2008 «Рис. Технічні умови», ДСТУ 7697:2015 «Крупи гречані. Технічні умови» та інші (всього близько 30 стандартів). Окремі підприємства виробляють круп'яну продукцію за своїми технічними умовами. Імпортована круп'яна продукція повинна відповідати українським стандартам та нормативам³.

Наявність конкуренції на ринку. Рівень конкуренції на українському внутрішньому ринку круп'яних виробів оцінюється як високий. Основними конкурентами виступають українські виробники та компанії, що спеціалізуються на імпортних поставках.

Загалом, протягом 2022 року рівень конкуренції визначався наступними чинниками.

1. *Ціновими характеристиками.* Ціна на крупи була та залишається одним з визначальних факторів конкуренції на українському ринку. Суттєві коливання курсу української гривні відносно основних світових валют стали головною причиною подорожчання імпортних круп, особливо рису та «екзотичних» зернових культур. Тому українські торгові марки та бренди, що пропонуються за ціновими і якісними характеристиками активно конкурують на ринку.

2. *Якісними та смаковими показниками.* Одним з визначальних факторів при виборі круп'яної продукції, особливо «преміум» класу є саме якісні і смакові властивості. При цьому на ринку присутня і значна частка продукції, нижнього цінового діапазону, в основному сумнівного походження та наповнення. Така продукція в основному реалізується на майданчиках, які не потребують підтверджень щодо якісних характеристик та харчової безпеки товару.

3. *Якісною маркетинговою політикою компаній.* Зазвичай просування круп'яної продукції на ринку відбувається за рахунок багаторівневої маркетингової кампанії. Це і рекламні заходи серед потенційних споживачів,

² За даними Державної служби статистики України.

³ За матеріалами ресурсу <http://budstandart.com/>

маркетингові та рекламні кампанії. В останній час значна увага приділяється вигляду та змісту упаковки. Такі заходи дозволяють виробникам формувати позитивний імідж своєї продукції серед кінцевих споживачів. Гуманітарні заходи або допомога ЗСУ є одним з ключових трендів, що формував позитивний імідж компанії протягом 2022 року.

4. Комерційними зв'язками між мережевими центрами продажу та постачальниками. Більшість українських мережеских компаній з продажу бакалійної продукції мають довготривалі ділові відносини з постачальниками та виробниками. Такі зв'язки дозволяють контролювати якість продукції, а також ефективно виводити на ринок нові зразки. В останній час мережеві компанії самостійно імпортують зернові культури та виготовляють крупу – висока рентабельність такої діяльності забезпечує сталі та високі прибутки таким компаніям.

5. Іншими факторами. Важливою конкурентною перевагою на українському ринку товарів даної категорії є оперативність постачання товару та наявність складських запасів або потрібних обсягів товару, особливо в святковий період. Зазвичай компанії-виробники круп'яної продукції мають розгалужену складську інфраструктуру по всій території України та відповідні логістичні рішення, що можуть швидко забезпечити потреби як кінцевих споживачів, так і торговельних мереж.

Рівень розвитку виробничої та транспортної інфраструктури ринку. Рівень виробничої інфраструктури ринку, на якому провадить діяльність платник податків оцінюється як розвинений. На ринку присутні підприємства, що мають необхідні умови та обладнання для виготовлення та фасування круп, компанії, що займаються гуртовою торгівлею, а також компанії, що спеціалізуються на імпортих постачаннях зернових культур, з яких виготовляються крупи. Кількість таких компаній на початок 2022 року оцінювалось в 200–220 підприємств різної форми власності та фізичних осіб (фермерів), з яких близько 50 становлять компанії-імпортери⁴.

Транспортна інфраструктура, що обслуговує діяльність платника податків оцінюється як розвинена. Товари даної категорії вільно транспортуються територією України в основному великим та середнім автотранспортом. Імпортний вантаж транспортується в мішках, біг-бегах та контейнерах автомобільним або залізничним транспортом.

Рівень державного регулювання цін. Державне регулювання цін при реалізації круп'яної продукції застосовується лише по відношенню до однієї товарної позиції – гречаної крупі⁵. При ввезенні в Україну круп'яної продукції, виготовленої з зернових культур застосовується імпортне мито в розмірі 20%, при імпорті рису всіх категорій (сирець або не оброблений) – імпортне мито в розмірі 5,0%⁶.

⁴ За даними Державної служби статистики України та експертними оцінками.

⁵ За матеріалами ресурсу <https://www.epravda.com.ua>.

⁶ За даними Митного тарифу України.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Протягом 2022 року офіційне виробництво круп'яної продукції скоротилося практично вдвічі, в порівнянні з аналогічним показником попереднього року. Протягом 2022 року в сегменті рису та його похідних продуктів спостерігалася майже критична ситуація. Через російську агресію виробництво рису в Україні скоротилось майже в 16 разів.

В 2022 році відзначається значне скорочення експортних поставок української круп'яної продукції, яке досягло мінімальної позначки за останні роки – скорочення становило 53,0%. Вказана динаміка обумовлена скороченням експорту кукурудзяних круп – (на 54,6%), інших круп – на 27,1% та майже семикратним зниженням експорту рису та похідної продукції. Єдиною товарною позицією, що показала зростання експорту були пшеничні крупи (на 20,0%).

Блокування російськими загарбниками чорноморських портів спричинило зміни в товарній структурі імпорту до України великої кількості товарів. Незважаючи на те, що загальні імпортні поставання круп всіх категорій протягом 2022 року практично залишилися на рівні попереднього року (не значне зростання на 0,9%), відзначається значне збільшення валютних витрат – на 53,0%, що свідчить про суттєве здорожчання цього виду бакалійної продукції.

Загальне видиме споживання круп'яної продукції в Україні за підсумками 2022 року скоротилося на 34,6%. При цьому споживання пшеничних круп впало на 48,1%, інших круп – на 57,5% та рису і його похідних виробів – на 28,3%. Така динаміка пояснюється активною фазою війни на території України і пов'язаними з цим факторами.

Рівень конкуренції на українському внутрішньому ринку круп'яних виробів оцінюється як високий.

Рівень виробничої інфраструктури ринку, на якому провадить діяльність платник податків оцінюється як розвинений. Транспортна інфраструктура, що обслуговує діяльність платника податків оцінюється як розвинена.

Список використаних джерел

1. Аверчев О., Жосан Г., Йосипенко І. Сучасні аспекти економічного розвитку круп'яної галузі України. *Таврійський науковий вісник. Серія: Економіка*. 2023. 16. С. 44-54. URL: <https://doi.org/10.32782/2708-0366/2023.16.6>
2. Грідін О. В. Теоретичні та практичні аспекти перспектив розвитку підприємств борошномельно-круп'яної галузі України. *Вісник Харківського національного технічного університету сільського господарства імені Петра Василенка*. 2015. Вип. 162. С. 123-130. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vkhdtusg_2015_162_17
3. Камінська А. І. Проблеми формування та розвитку ринку круп'яних культур в Україні. *Економіка АПК*. 2011. № 8. С. 42-47.
4. Квач Я. П., Кошельок Г. В. Сучасний стан і перспективи розвитку борошномельної галузі України. *Економіка харчової промисловості*. 2015. № 2. С. 18-24. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/echp_2015_2_5
5. Кернасюк Ю.В. Зернові культури: тенденції і прогнози ринку. *Агробізнес сьогодні*. 2017. № 17. С. 12-19.

6. Лещенко Ю. О. Український ринок борошна – що відбувається сьогодні? Стан та тенденції розвитку борошномельної галузі. *Ефективна економіка*. 2013. № 11. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2013_11_20 (дата звернення: 08.11.2023).
7. Ляховська О. В. Підприємства борошномельної промисловості України: актуальний стан та перспективи розвитку. ДУ «Інститут регіональних досліджень ім. М. І. Долишнього НАН України». Львів. 2019 С. 1-2. URL: <https://conf.ztu.edu.ua/wp-content/uploads/2019/12/249.pdf> (дата звернення: 08.11.2023).
8. Мороз О. Промисловість України: характеристика, тенденції та проблеми розвитку. *Менеджмент та підприємництво: тренди розвитку*. 2019. 1. С. 45-53. URL: <https://doi.org/10.26661/2522-1566/2019-1/07-05>.
9. Полонська О.М., Солошонок А.Л., Некова Г.П. Аналіз обігу зернових та виробництва борошномельнокруп'яної продукції в Україні. *Економіка харчової промисловості*. 2021. Т. 13. Вип. 3. С. 34-45. URL: <https://doi.org/10.15673/fie.v13i3.2130>
10. Полонська О. М., Солошонок О.М. Борошномельна галузь України та її експортний потенціал. *Продуктивність агропромислового виробництва*. 2018. № 30. С. 20–28. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pav_2018_30_5
11. Хрип'юк В. І. Харчова промисловість України: ретроспективний аналіз та сучасні проблеми розвитку. *Економіка АПК*. 2018. №9. С. 77-86. URL: <https://doi.org/10.32317/2221-1055.201809077>
12. Масляк О.О. Український ринок гречки. *Агробізнес сьогодні*. 2017. № 14. С. 18-20.
13. Kissock K.R., Neale E.P., Beck E.J. Knowledge, Messaging, and Selection of Whole-Grain Foods: Consumer and Food Industry Perspectives. *Journal of Nutrition Education and Behavior*, 2022. 54. 1086-1098.
14. Беленіхіна А.В., Костромітін В.М. Просо: забуті переваги. *Агробізнес сьогодні*. 2012. № 10. С. 42-44.
15. Орленко О.В. Основні тенденції формування ринку круп'яних культур. *Таврійський науковий вісник. Серія: економічні науки*. 2012. №79. С. 294-298.
16. Пенькова О.Г., Харенко А.О., Цимбалюк Ю.А. Тенденції та перспективи розвитку ринку круп'яних виробів в Україні. *Науковий вісник Мукачівського державного університету*. Серія: економіка. 2020. №1 (13). С. 38-44.

References

1. Averchev, O., Zhosan, H. and Yosypenko, I. (2023), Modern Aspects Of Economic Development In The Grain Industry Of Ukraine. *Taurida Scientific Herald. Series: Economics*, 16, pp. 44-54. URL: <https://doi.org/10.32782/2708-0366/2023.16.6>
2. Hridin, O. V. (2015), Theoretical and practical aspects of the prospects of development of the enterprises of flour-and-cereals industry in Ukraine. *Visnyk Kharkivskoho natsionalnoho tekhnichnoho universytetu silskoho hospodarstva imeni Petra Vasylenka*, 2015, vol. 162, pp. 123-130. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vkhdtusg_2015_162_17
3. Kaminska, A. I. (2011), Problems of formation and development of the cereal crops in Ukraine, *Ekonomika APK*, 2011, vol. 8, pp. 42-47.
4. Kvach, Ya. P. and Koshelok, H. V. (2015), Current State and Prospects of Development of Flour Milling Industry in Ukraine, *Ekonomika kharchovoi promyslovosti*, vol. 2, pp. 18-24. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/echp_2015_2_5
5. Kernasiuk, Yu. V. (2017), Cereal crops: market trends and forecasts, *Ahrobiznes sohodni*, no. 17, pp. 12-19.
6. Leshchenko, Yu. O. (2013), Ukrainian Market Of Flour - What Happens Now? Status And Trends In The Milling Industry, *Efektivna ekonomika*, vol. 11. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2013_11_20.
7. Liakhovska, O. V. (2019), Pidpriemstva boroshnomelnoi promyslovist Ukrainy: aktualnyi stan ta perspektyvy rozvytku. DU «Instytut rehionalnykh doslidzhen im. M. I. Dolishnoho NAN Ukrainy», 1-2. Retrieved May 25, 2021, URL: <https://conf.ztu.edu.ua/wp-content/uploads/2019/12/249.pdf>

8. Moroz, O. (2019), Industry of Ukraine: characteristics, trends and problems of development, Management and Entrepreneurship: *Trends of Development*, 1(07), pp. 45-53. URL: <https://doi.org/10.26661/2522-1566/2019-1/07-05>.
9. Polonska, O., Soloshonok, A. and Nekova G. (2021), Analysis of cereals turnover and production of flour-grinding products in Ukraine, *Food Industry Economics*, 13, 34-45. URL: <https://doi.org/10.15673/fie.v13i3.2130>
10. Polonska, O. M., Soloshonok, O. M. (2018), Flour-mill industry in Ukraine and its export potential. *Produktyvnist ahropromysloвого vyrobnytstva*, vol. 30, pp. 20-28. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pav_2018_30_5
11. Khrypiuk, V. (2018), The food industry of Ukraine: retrospective analysis and modern problems of development, *Ekonomika APK*, 25(9), pp. 77-85.
12. Maslak, O. O. (2017), Ukrainian buckwheat market, *Ahrobiznes sohodni*, no. 14, pp. 18-20.
13. Kissock, K. R., Neale, E. P. and Beck E. J. (2022), Knowledge, Messaging, and Selection of Whole-Grain Foods: Consumer and Food Industry Perspectives, *Journal of Nutrition Education and Behavior*, 54, pp. 1086-1098.
14. Bieliienikhina, A.V. and Kostromitin V.M. (2012), Millet: forgotten benefits, *Ahrobiznes sohodni*, no. 10, pp. 42–44.
15. Orlenko, O. V. (2012), Osnovni tendentsii formuvannia rynku krupianykh kultur. *Tavriiskyi naukovyi visnyk. Seriia: ekonomichni nauky*, vol. 79, pp. 294-298.
16. Penkova, O. H., Kharenko, A. O. and Tsybaliuk, Yu. A. (2020), Trends and Development Prospects of Grain Market in Ukraine, *Naukovyi visnyk Mukachivskoho derzhavnoho universytetu. Seriia: ekonomika*, №1 (13), pp. 38-44.

УДК 330
А19

Acta Academiae Beregsasiensis. Economics : наук. журн. / редкол. : Р. Бачо, Н. Пойда-Носик, В. Макарович; Закарпат. угор. ін-т ім. Ф. Ракоці ІІ. Берегове, 2023. Вип. 4 (2023). 694 с. Текст укр., англ., угор.

ISSN 2786-6734 (Print)

ISSN 2786-6742 (Online)

Науковий журнал „Acta Academiae Beregsasiensis. Economics” розрахований на науковців, докторантів, аспірантів, практиків та широкого кола читачів, які цікавляться проблематикою в галузі економічних наук.

Відповідальність за зміст і достовірність публікацій покладається на авторів. Точки зору авторів публікацій можуть не співпадати з точкою зору редколегії.

Технічна редакція:
Вікторія МАКАРОВИЧ

Відповідальний за випуск:
Роберт БАЧО

Коректура англomовного тексту

Ніна ПОЙДА-НОСИК

Обкладинка:
Габор ПОТОКІ
УДК:

Бібліотечно-інформаційний центр «Опацої Черє Янош» при
Закарпатському угорському інституті імені Ференца Ракоці ІІ

**Публікація видання здійснюється за сприяння
Інституту Стратегічних Досліджень Угорщини.**

*Свідоцтво про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації
Серія КВ №25089-15029Р від 08.11.2021 р.*

Засновник наукового журналу:

Закарпатський угорський інститут імені Ференца Ракоці ІІ.

Адреса: 90202 м. Берегове, пл. Кошута, буд.6.

Офіційний сайт наукового журналу:

<https://aab-economics.kmf.uz.ua/aabe>

Видавництво: Закарпатський угорський інститут ім. Ференца Ракоці ІІ, 90202, м.Берегове, пл. Кошута, буд.6. (E-mail: aab-economics@kmf.org.ua), Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до Державного реєстру видавців, виготовлювачів і розповсюджувачів видавничої продукції Серія ДК №7637 від 19 липня 2022 р.

Друк: ТОВ «РІК-У» (адреса: вул. Гагаріна 36, м.Ужгород, 88000. E-mail: print@rik.com.ua). Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до Державного реєстру видавців, виготівників і розповсюджувачів видавничої продукції Серія ДК5040 від 21 січня 2016 р.

Підписано до друку 20.12.2023.

Шрифт «Times New Roman».

Папір офсетний, щільністю 80 г/м².

Друк цифровий. Ум. друк. арк. 47,76.Формат 70x100/16.

Замовл. №456. Тираж 50.